
запропоновані заходи для покращення, відновлення порушених територій, та використання їх у рекреації.

Література:

1. Державні будівельні норми України. Планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12:2019 [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2019/07/DBN-B22-12-2019.pdf>
2. Свинко Й. М. Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан: посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.
3. Стецько Н.П. Рекреаційні ресурси підземних та поверхневих вод Тернопільської області. Подільські читання: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (23-24 травня 2013 року). – Тернопіль: СМП "Тайп", 2013. – 83-87 с.
4. Хімко Р.В. Малі річки – дослідження, охорона, відновлення: монографія. Київ: Інститут екології, 2003. 380 с.
5. Царик Л. П. Проблеми екології рідного краю: посібник. Тернопіль: Рідна друкарня. 1993. – 156 с.
6. Яцик А.В. Водогосподарська екологія: у 4 т., 7 кн.: підручник. К. : Генеза, 2004. – Т. 4, кн. 6 – 7.

Вікторія МУЦКІВСЬКА, магістрантка групи зМЕ-1
Науковий керівник: **д.геогр.н., проф.Царик Л. П.**

ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ БРОДІВСЬКОГО РАЙОНУ В ГЕОЕКОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

Оптимальна ландшафтно-екологічна організація території є невід'ємною складовою і завершальним етапом збалансованого природокористування. Вона базується на рангуванні пріоритетних критеріїв розвитку регіону з урахуванням його природно-ресурсного потенціалу, ролі і місця в територіальному поділі праці.

Оптимізація природокористування будь-якого регіону повинна враховувати сучасні науково обґрунтовані підходи і бути орієнтованою на приведення території у такі стани, за яких вона здатна максимально ефективно виконувати задані функції. Першим етапом оптимізації заданої території є визначення ландшафтно-екологічних пріоритетів її розвитку.

Наступним етапом оптимізації геосистем є оптимальна організація території, що зводиться до обґрунтування такої територіальної диференціації функцій (системи угідь), за якої максимально повно реалізуються природні потенціали геосистем. Оптимально організована територія має бути не тільки високопродуктивною, а й екологічно безконфліктною, естетично привабливою [5].

Мета роботи - оцінка форм і видів природокористування району (землекористування, лісокористування, водокористування, промислове природокористування, заповідне природокористування, рекреація і туризм) й розробка оптимальної ландшафтно - екологічної організації угідь та просторової оптимізації землекористування Бродівського району.

Структура земельного фонду Бродівського району наступна: найбільшу площу займають сільськогосподарські землі – 59,3%, вагому площу займають землі лісового фонду – 34,2%, забудовані землі – 3,6%, землі водного фонду – 1,4%, найменші площі властиві відкритим землям без рослинного покриву та відкритим заболоченим землям, і становлять відповідно 0,8% : 0,5% від загальної площі району.

Важливе місце в економіці Бродівського району посідає сільське господарство. Сільськогосподарські угіддя займають 67 072 га, з них орної землі 42 340 га. Провідною галуззю сільського господарства є вирощування зернових і технічних культур. Зернові культури займають 52 % всієї орної землі (жито, пшениця, овес, ячмінь і кукурудза). Значно розширилися посівні площі таких технічних культур, як льон-довгунець, цукрові буряки, хміль. Вирощують також картоплю[6].

Для Бродівського району ландшафтно – екологічна пріоритетність функцій є такою: природоохоронна та

антропоєкологічна – агрогосподарська — лісгосподарська–рекреаційна - водогосподарська. Підтвердженням такої ієрархії пріоритетних функцій розвитку регіональної соціоекосистеми є співвідношення покомпонентної структури природокористування. Згідно з оцінкою покомпонентної структури землекористування Бродівського району, у ній потенціал земельних ресурсів займає – 59,3 % (домінуюче положення), лісових – 34,2 %, рекреаційних – 3,7 %, водних – 1,4%.

Щоб визначити необхідність збільшення природних ландшафтів шляхом вилучення непридатних земель із сільськогосподарського використання, представимо частку природних ландшафтів у межах адміністративного району. Оскільки територія Львівської області лежить у межах Поліської, Лісостепової та Передгірської природно-географічних зон, то прийнято співвідношення як 40–50 % природних ландшафтів до 60–50 % антропогенних ландшафтів, зважаючи на рельєфні та ґрунтові умови та рівень потенційної необхідності залучення земель до господарського використання [1].

Для Бродівського району характерне гірше співвідношення за оптимальне (36,2%природних і 63,8% антропогенних ландшафтів), це говорить про значне сільськогосподарське освоєння території і про необхідність оптимізації геосистем району.

Особливо актуальною для Львівщини та, зокрема, Бродівського району є проблема збереження природної біорізноманітності ландшафтів, оскільки на території області та району не змінених господарською діяльністю ландшафтів практично не залишилось.

Бродівським районним відділом земельних ресурсів проведено інвентаризацію земель природоохоронного призначення. Складено та затверджено рішенням Бродівської районної ради від 30.03.2016р. №126 мережу території та об'єктів природно-заповідного фонду у Бродівському районі.

Всього обліковано 16 об'єктів природно-заповідного фонду (18 земельних ділянок), загальна площа земель

природоохоронного призначення на території району становить 589,40га [2].

Планування та впровадження природоохоронних заходів має здійснюватися відповідно до Проектів організації територій установ природно-заповідного фонду, зорієнтованих на еколого-біологічні основи збалансованого керування територіями відповідно до загальноєвропейських підходів. При цьому доцільно запровадити щорічний та п'ятирічний аналізи стану виконання Проектів організації територій установ природно-заповідного фонду з подальшим коригуванням відповідних спеціальних заходів, посилити контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду із залученням провідних вчених, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, засобів масової інформації тощо [4].

Доцільно створити Бродівський ЛМП в околицях м. Броди в урочищі Дітківці Бродівського лісництва. У цих місцях 17 — 22 липня 1944 р. відбулися оборонні бої української дивізії „Галичина” з радянськими військами. Під час боїв загинуло та потрапило в полон 7 тис. дивізійників. Деякі вояки поповнили тоді лави УПА. Для вшанування загиблих побудована пам'ятна каплиця.

Одним із пріоритетних напрямів у впровадженні природоохоронних заходів є формування дієвої служби регіональної охорони природно-заповідного фонду, підготовка і перепідготовка кадрів, придбання відповідного оснащення, зброї та поліпшення матеріально-технічного забезпечення згідно з сучасними вимогами. Доцільно розглянути можливі на регіональному (обласному) рівні механізми забезпечення охороною територій та об'єктів природно-заповідного фонду, для управління якими не створюються спеціальні адміністрації, у тому числі й штучно створених.

Бродівський район розташований у північно-східній частині Львівщини на межі трьох областей – Волинської, Рівненської та Тернопільської. За наявністю природно-географічних туристично-рекреаційних ресурсів район

поступається ряду районам області через відсутність бальнеологічних ресурсів[3].

На території Бродівського району знаходяться 24 пам'ятки архітектури державного та 48 місцевого значення. Коефіцієнт пізнавальної цінності за всіма видами туристично-рекреаційних ресурсів Бродівського району становить 0,38. Найвищий коефіцієнт мають ландшафтно-рекреаційні ресурси – 0,58, сакральні комплекси – 0,64, музеї та музейні експозиції – 0,73 й палацово-паркові ансамблі – 0,9. Із заснуванням НПП коефіцієнт заповідних територій становить 0,38.

Очевидно, що необхідною є оптимізація структури землекористування. Частка потенціалу земельних ресурсів, яка перевищує 50%, явно завелика. Натомість тут повинна зрости роль лісових ресурсів, адже вивільнені із сільськогосподарського обороту землі доцільно заліснити. Реалізація заходів із розвитку та розширення територій природно-заповідного фонду. Збільшення площі природно-заповідного фонду області до оптимального рівня (10%). Проведення заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Особливо актуальною для Львівщини та, зокрема, Бродівського району є проблема збереження природної біорізноманітності ландшафтів, оскільки на території області та району не змінених господарською діяльністю ландшафтів практично не залишилось.

Література:

1. Канаш О.П. Консервація деградованих і малопродуктивних земель як один з основних заходів щодо оптимізації землекористування / О.П. Канаш // Генеза, географія та екологія ґрунтів: зб. наук. праць міжнар. конф.— Львів. — 1999. — С. 156–159.
2. Мельничук С.П. Мікроклімат природно-заповідних об'єктів м. Львова / Науковий вісник, 2004, вип. 14.8.
3. Панчишин В.Г. Особливості розвитку природно-заповідних об'єктів на Львівщині// Проблеми і перспективи розвитку

природоохоронних об'єктів на Розточчі: Матер. міжнарод. наук.-практ. конф. – Львів: Логос, 2000. – С. 7-10.

4. Львівська область: природні усааи та ресурси: монографія / заг. Редпкція проф. М.М.Назарука. – Львів:Вид-во Старого Лева, 2018. – 592 с.

5. Рекреаційний потенціал Львівщини / Статист. збірник. - Львів: Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. – 96 с.

6. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: ткорія та практика: монографія. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. – 256 с.

Тетяна СКИБЦЬКА, магістрантка групи мЕ-1
Науковий керівник: **к. біол. н., доц. Лісова Н.О.**

РОЗВИТОК ПРИНЦИПУ ZERO WASTE ЯК ЗАПОРУКА ЗМІНИ СПОСОБУ ЖИТТЯ

Zero Waste - модний еко-тренд, який закликає до усвідомленого та відповідального споживання. Згідно з принципами філософії «побуту без відходів» кожна людина може змінити світ, роблячи його чистішим і безпечнішим, створюючи якомога менше сміття. Звучить складно, але на практиці це цілком реально.

Термін Zero Waste («нуль відходів») з'явився не у американських еко-блогерів, а прийшов з економіки. Принципи циклічності є базовими у виробництві і зводяться до замкнутого процесу: проектування продукту, виробництво, споживання, видалення або утилізація, відновлення або повторне використання. Все просто і логічно, будь-яка річ, пройшовши шлях створення і використання, рано чи пізно виявляється в смітті. У підсумку, нескінченний потік відходів і непотрібних речей заповнює особистий простір і планету [3].